

Jordi Alumà, un artista per a l'olimpisme

Dr. R. Badius i Juli

En el despatx del President del CIO, en el Château de Vidy de Lausanne, ocupa un lloc destacat una pintura d'extraordinari simbolisme; en ella, els clàssics anells olímpics estan envoltats i entrellaçats per un remolí d'anells de diferents tamanys i gradacions de color, que proporcionen a l'obra sentit de moviment, de profunditat, de multiplicitat i alhora, d'unitat. L'autor d'aquests "Símbols Olímpics" és Jordi Alumà i Masvidal.

Jordi Alumà i Masvidal nasqué a Barcelona l'any 1924 en el si d'una família d'artistes –l'avi Alumà era dibuixant-litògraf, l'avi Masvidal era escultor i el pare, Josep Alumà, era pintor i destacat cartellista– la qual cosa, sens dubte, tingué gran importància en la seva vocació artística i formació bàsica. L'avi Alumà li legà una afeció en la qual encara persevera: fer volar fràgils estels de construcció artesana; aquest era un costum molt arrelat a la Catalunya de primers de segle, amb l'evident significació poètica d'intentar intuir la sensació d'elevarse plàcidament dins l'espai infinit.

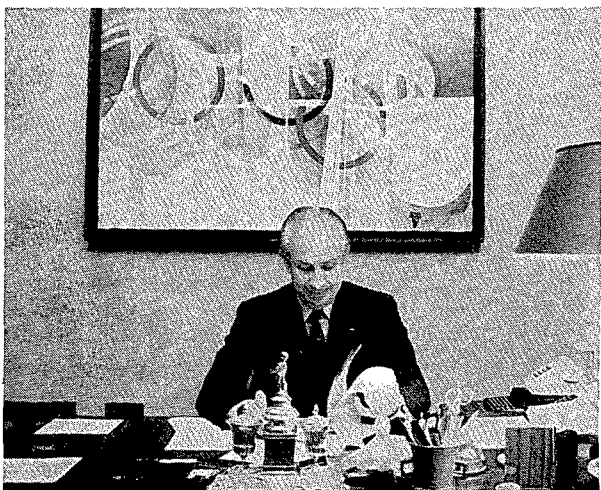

Figura 1. "Símbols Olímpics" al despatx del President del CIO. (1985).

Figura 2. "Les tres medalles". Suite Olímpica núm. 1 (1968).

Ben aviat, la infantesa del petit Jordi va trobar-se greument torbada, perquè als seus dotze anys, al 1936, esclatà la Guerra Civil i amb ella tres anys de privacions, angoixes i perills. Malgrat tot, començà els estudis artístics pel 1937 amb l'escultor Coscolla, encara que ben aviat s'inicià en la pintura, acudint com a aprenent als tallers del Comissariat de Propaganda de la Generalitat. Allí tingué l'oportunitat de contemplar el quefer d'artistes com Benigni, Bofarull, Fontseré i especialment d'Antoni Clavé, del qual els murals, els cartells i les pintures tingueren gran influència en la seva concepció artística.

L'any 1947, ingressa en els tallers d'artesanía del Col·legi Salesià de Barcelona, on començà decorant imatges i objectes litúrgics i s'inicià en l'aprenentatge de les tècniques del retaule, sota la direcció del pintor salesià d'origen italià, Petruccio Canzio. Des d'aquell moment tindrà uña absoluta fidelitat cap a la pintura sobre fusta, que encara avui manté. Exposa per primera vegada l'any 1948 a la Sala Argos de Barcelona, presentant retaules de tema religiós amb evident influència gòtica, en els

Figura 3. "Hoquei i Handbol". Suite Olimpica núm. 1 (1968).

quals destaquen abundants fons daurats i platejats.

L'any 1955 guanya el Premi Sant Jordi de la Diputació de Barcelona, i part de l'import li permet viatjar a Itàlia, on podrà admirar l'extraordinària pintura del "quattrocento" i "cinquecento" i aprofundir i perfeccionar la tècnica del retaule. Durant uns mesos conviu amb un grup d'artistes catalans i participa en la vida artística romana. Una improvisada exposició de retaules al carrer, a la Via Margutta de Roma, li proporcionà èxit especialment econòmic. Mentretant pel 1953 Frederic Marés, director de l'Escola de Belles Arts, l'havia proposat i nomenat professor de pintura i policromia d'aquesta prestigiosa escola de Barcelona.

L'any 1956 es produeix un fet decisiu en la trajectòria de l'artista. Exposa, amb notable èxit, a la Sala Parés de Barcelona les últimes produccions en retaules religiosos. Acabada l'exposició, Alumà es planteja la necessitat d'abandonar una temàtica que tem acabi adotzenant-lo, impendint-li desenvolupar un horitzó artístic més ampli. Pren una decisió valenta i decidida: abandonar i oblidar el tema religiós, adaptant la tècnica del retaule a d'altres situacions pictòriques. Segons ens deia recentment, aquesta decisió significà una vertadera auto-

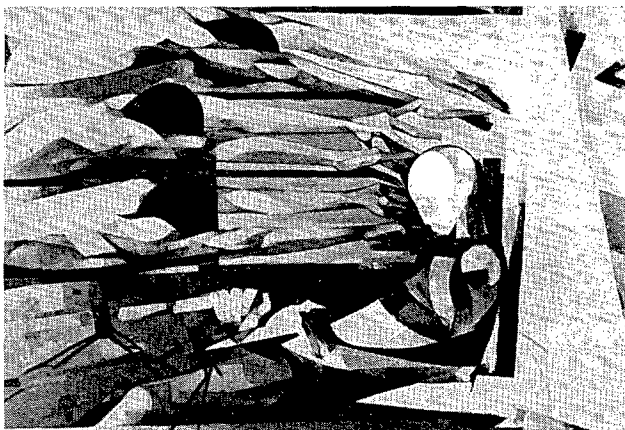

Figura 4. "Natació, Rem i Vela". Suite Olimpica num. 1 (1968).

destrucció. Era com tornar a començar, encara que amb el bagatge d'experiència acumulada durant els anys transcorreguts.

Dins d'aquesta revolució renovadora, es troba la seva estància a Amsterdam durant l'any 1959. Troba allí un ambient de boires, aigües fosques i remolcadors, ben distint del que ofereixen les terres catalanes, començant en aquestes circumstàncies el camí de l'estructuració geomètrica peculiar d'Alumà. Les seves composicions es configuren sobre un sistema de línies que descomponen el tema en compartiments, sense que això faci perdre unitat al conjunt de l'obra. Aquests sistemes linials, francament rectilinis quan es tracta de representar paisatges, són més corbs quan apareix la figura humana. El color l'utilitza generalment en tonalitats apagades, establint gradacions suaus del mateix to entre els diferents compartiments geomètrics, efectes aconseguits gràcies a emprar pintura a l'ou (trempla d'ou), tècnica del segle XIV, utilitzada pels grans mestres retaulistes.

El viatge a Amsterdam és el començament d'una successió de llargs períodes d'estança a l'estranger, durant els quals visità diferents ciutats d'Estats Units i Canadà, París, Londres i Ginebra. Simultàniament ha elevat els seus estels, dels quals té una valuosa col·lecció, des de dalt de l'Empire State i del Rockefeller Center, des de la base de l'obelisc de Washington, la Place de la Concorde de París, la Trafalgar Square de Londres, el pont de Montblanc de Ginebra i naturalment des dels terrats de Barcelona.

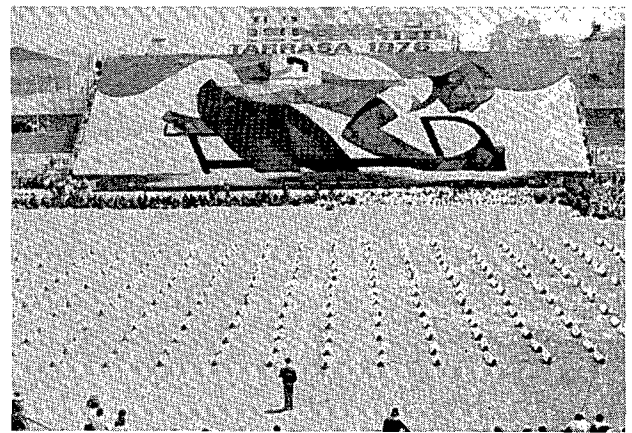

Figura 5. "Mosaic esportiu". (1976).

1967 és un any important per a Jordi Alumà. Obté el Primer Premi en la "I Bial del Deporte en las Bellas Artes", celebrada a Barcelona. L'obra guanyadora, "Ciclistes", destacava pel seu moviment i velocitat. L'artista ens confesava que aquests efectes decisius, els obtingué poques hores abans de tancar-se el termini d'admissió al concurs, gràcies a la troballa d'una improvisada fórmula pictòrica de la qual formava part essencial un conegut producte comercial rentaplats. És el primer contacte amb el món de l'esport, que ben aviat tindria continuïtat.

Efectivament, Joan Antoni Samaranch, aleshores màxim directiu de l'esport espanyol, promotor de la "Bienal" que formava part del jurat que atorgà el premi a Alumà, intuï les possibilitats d'aquest en el terreny de l'esport-art, li féu un important encàrrec. Vuit grans murals, destinats a decorar la seu madrilenya de la "Delegación Nacional de Deportes". Al conjunt, Samaranch proposà denominar-lo, utilitzant feliçment una expressió típicament musical, "Suite Olímpica". Alumà assumeix el repte i es llença estusiàsticament a viure una vertadera aventura, aconseguint un conjunt de retaulles que formen una autèntica "suite", de la qual el "leitmotiv" són els esports olímpics. A cadascun dels plafons es troben –representats en diferents plans geomètrics enllaçats– diferents esports, que generalment posseeixen alguna característica comuna. D'aquesta manera s'agrupen d'entre altres els esports aquàtics, els esports de lluita, els esports atlètics i els esports de velocitat. Són obres de colors suaus, en les quals cada activitat esportiva té la dinàmica exacta i pròpia que la distingeix. Dos dels murals, el dedicat al "Futbol i Bàsquet" i el denominat "Les tres medalles" foren exposats en el Museu de Guadalupe de Mèxic durant els Jocs Olímpics de 1968 i la totalitat de la "suite" a la Sala Parés pel 1969.

Durant l'any 1974 treballa en la realització dels plafons destinats al Saló Arxiu de Comptes del Palau de la Generalitat, segons els projectes ideats a la ciutat italiana d'Arezzo. L'obra, que segons l'artista es la més important de les realitzades fins el moment, descriu l'origen, la financiació, la construcció i la història del Palau de la Generalitat. Fou inaugurada pel 1975, any en què aconseguí el Primer Premi de la "Bienal Internacional del Arte en el Deporte".

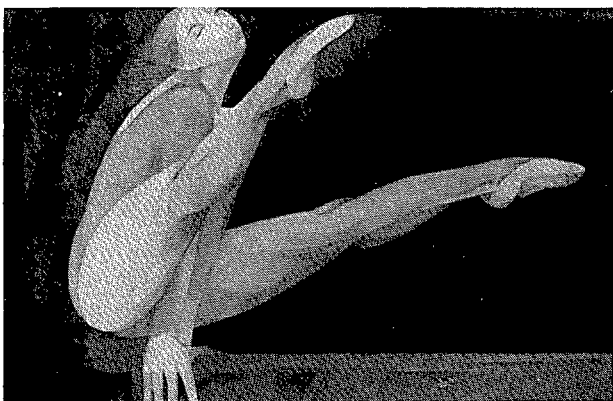

Figura 6. "Gimnàstica rítmica". Suite Olímpica núm. 2 (1984).

A la primavera de 1976, dissenya els nou quadres que més de dos mil escolars composaren en forma de mosaic, durant la inauguració dels Jocs Esportius Sant Jordi. Per primera vegada a l'Europa Occidental, es presentava una manifestació artística que és habitual a la Xina Continental. Des

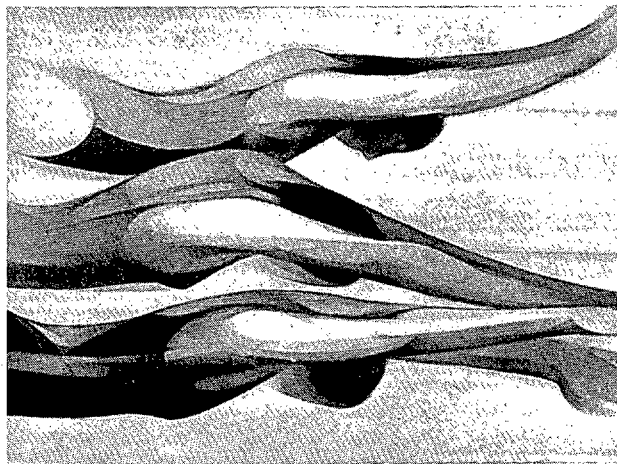

Figura 7. "Natació". Suite Olímpica núm. 2 (1984).

d'aquest any Jordi Alumà treballa en un estudi situat a Alella, on disfruta del silenci i de la tranquil·litat necessaris per a continuar la seva obra i d'una propera platja, on no és rar veure'l a primeres hores del mati enlairant estels cap al cel.

Des de fa molt de temps, potser degut al seu costum d'enfilar-se als llocs més alts dels edificis, Alumà descobrí el valor plàstic dels terrats i cúpules de les grans ciutats. Amb un dibuix a llapis "Conté" d'aquesta temàtica, guanyà al 1980 el prestigiós Premi Internacional de Dibuix Ynglada-Guillot. Aquest premi és el prelude de la important exposició, celebrada un any després a l'habitual Sala Parés, sota el títol de "La closca de Barcelona". En 35 pintures sobre fusta i 25 dibuixos preparatoris, l'artista presenta un paisatge inèdit de línies austeres i diferents plans de color, entre els quals no falten detalls ornamentals característics i visions personals del modernisme arquitectònic barceloní. En aquesta mateixa exposició es presentà al públic l'obra "Símbols Olímpics" esmentada al principi,

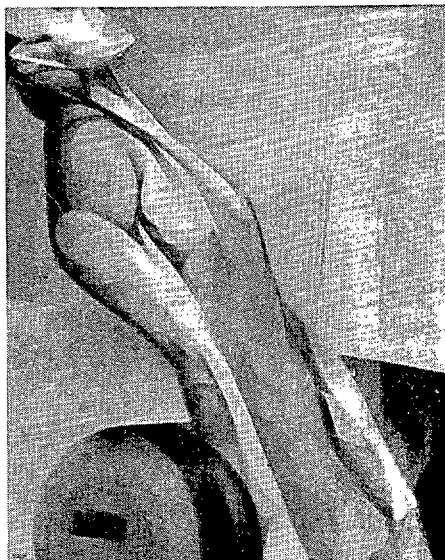

Figura 8. "Halterofília". Suite Olímpica núm. 2 (1984).

Figura 9. Jordi Aluma dalt de "La closca de Barcelona". (1981).

realitzada per encàrrec del seu amic Samaranch, que aleshores era ja President del CIO.

Enfront d'una nova cita olímpica, Aluma prepara també per exprés encàrrec del President Samaranch, la "Suite Olímpique nº 2", que va presentar-se a Barcelona pel Maig de 1984 i posteriorment a la "Justin Gallery" de Los Angeles. Aquesta nova "Suite Olímpica" es compon de vint retauls que representen diferents situacions esportives. Entre ells el dedicat al "Salt de perxa" recorda Barcelona, al incloure una de les torres de la Sagrada Família com a fons del salt de l'atleta. La totalitat del conjunt i cada obra en particular, posseeix una major riquesa i més sentit mural que la "Suite nº 1", encara que aquesta creiem que té, a causa de la seva

original i difícil composició una millor identificació olímpica. Al presentar la "Suite nº 2", el pintor ens descubreix l'essència de les seves realitzacions esportives, en les quals "evoca el vol de les gavines amb la natació; l'ensamblatge acariciador d'una màquina amb l'home, en el ciclisme; el torboli lànguid del ballet, en el bàsquet; la pinta de pues d'or, en la gimnàstica femenina; la rítmica despentinada de l'atletisme; l'esplendor obert a l'arabesc del futbol". En conclusió, pinta un esport no agressiu, un esport de pau, "inspirat en el moviment estilista d'alguns dels esports olímpics".

"Reflexions sobre Gaudí" era el títol de l'última exposició de Jordi Aluma celebrada a finals del 1987 a Barcelona, la qual recentment ha estat presentada al Japó. Basant-se en les captivadores formes i colors de Gaudí, Aluma crea una excepcional simfonia de noves formes i colors, entre les quals invariablement sorgeix un misteriós rostre femení.

A l'obra d'ambient esportiu ressenyada hem d'afegir, la realització d'alguns cartells dedicats a esdeveniments esportius desenvolupats a Catalunya, la idea no reconeguda del que fou logotip del Campionat Mundial de Futbol de 1982 i la seva tasca en la creació i coordinació de la Biennial d'Art que des de 1985 organitza el Futbol Club Barcelona.

Actualment Aluma treballa en el seu estudi d'Al·la en la preparació d'un mural de ceràmica de grans dimensions per a l'anell olímpic de Montjuïc i a Lausanne, muntant en el Château de Vidy els grans retauls, recentment acabats, dedicats al naixement de l'Olimpisme. Al mateix temps l'artista, que rubrica amb un estel, probablement somnia en que els seus inseparables companys solcaran el cel de Barcelona durant els Jocs de 1992 enlairant-se des de l'indret més alt de l'Estadi Olímpic.

JORDI
ALUMA